

GEWONE ZITTING 2023-2024

22 APRIL 2024

BRUSSELS
HOOFDSTEDELIJK PARLEMENT

VERENIGDE VERGADERING VAN
DE GEMEENSCHAPPELIJKE
GEMEENSCHAPSCOMMISSIE

VOORSTEL VAN ORDONNANTIE

tot wijziging van de ordonnantie van 19 juli
2001 betreffende het parlementair onderzoek

(nr. A-874/1 – 2023/2024)

VOORSTEL VAN ORDONNANTIE

tot wijziging van de ordonnantie van 16 juni
2017 betreffende het parlementair onderzoek
van de Verenigde Vergadering van de
Gemeenschappelijke
Gemeenschapscommissie

(nr. B-198/1 – 2023/2024)

SESSION ORDINAIRE 2023-2024

22 AVRIL 2024

PARLEMENT DE LA RÉGION
DE BRUXELLES-CAPITALE

ASSEMBLÉE RÉUNIE DE LA
COMMISSION COMMUNAUTAIRE
COMMUNE

PROPOSITION D'ORDONNANCE

modifiant l'ordonnance du 19 juillet 2001
relative aux enquêtes parlementaires

(n° A-874/1 – 2023/2024)

PROPOSITION D'ORDONNANCE

modifiant l'ordonnance du 16 juin 2017
relative aux enquêtes parlementaires de
l'Assemblée réunie de la Commission
communautaire commune

(n° B-198/1 – 2023/2024)

VERSLAG

uitgebracht namens de samengevoegde
commissies voor de Financiën en voor de
Algemene Zaken van het Brussels
Hoofdstedelijk Parlement en voor de algemene
bicommunautaire zaken van de Verenigde
Vergadering van de Gemeenschappelijke
Gemeenschapscommissie

door de heer John PITSEYS (F)

Aan de werkzaamheden van de commissies hebben deelgenomen:

Vaste leden: mevr. Nadia El Yousfi, de heren Marc-Jean Ghyssele, Rachid Madrane, mevr. Latifa Aït Baala, mevr. Clémentine Barzin, mevr. Marie Lecocq, de heer John Pitseys, mevr. Laurence Willemse, de heren Petya Obolensky, Luc Vancauwenberge, Emmanuel De Bock, Juan Benjumea Moreno, mevr. Cielkje Van Achter, de heer Guy Vanhengel, mevr. Véronique Jamouille, mevr. Clémentine Barzin, mevr. Françoise Schepmans, de heren Ahmed Mouhssin, Luc Vancauwenberge, Marc Loewenstein, Juan Benjumea Moreno, Gilles Verstraeten, mevr. Els Rochette.

Andere leden: mevr. Leila Agic, mevr. Bianca Debaets, de heer Ibrahim Dönmez, mevr. Véronique Jamouille, de heer Pepijn Kennis, mevr. Marie Nagy, mevr. Françoise Schepmans, mevr. Farida Tahar, de heren Hicham Talhi, David Weytsman, Vincent De Wolf.

Zie:

Stukken van het parlement et van de Verenigde Vergadering :

A-874/1 – 2023/2024: Voorstel van ordonnantie

B-198/1 – 2023/2024: Voorstel van ordonnantie

RAPPORT

fait au nom des commissions conjointes
des Finances et des Affaires générales du
Parlement de la région de Bruxelles-Capitale et
des Affaires bicommunautaires générales de
l'Assemblée réunie de la Commission
communautaire commune

par M. John PITSEYS (F)

Ont participé aux travaux des commissions:

Membres effectifs: Mme Nadia El Yousfi, MM. Marc-Jean Ghyssele, Rachid Madrane, Mmes Latifa Aït Baala, Clémentine Barzin, Marie Lecocq, M. John Pitseys, Mme Laurence Willemse, MM. Petya Obolensky, Luc Vancauwenberge, Emmanuel De Bock, Juan Benjumea Moreno, Mme Cielkje Van Achter, M. Guy Vanhengel, Mmes Véronique Jamouille, Clémentine Barzin, Françoise Schepmans, MM. Ahmed Mouhssin, Luc Vancauwenberge, Marc Loewenstein, Juan Benjumea Moreno, Gilles Verstraeten, Mme Els Rochette.

Autres membres: Mmes Leila Agic, Bianca Debaets, M. Ibrahim Dönmez, Mme Véronique Jamouille, M. Pepijn Kennis, Mmes Marie Nagy, Françoise Schepmans, Farida Tahar, MM. Hicham Talhi, David Weytsman, Vincent De Wolf.

Voir :

Documents du Parlement et de l'Assemblée réunie :

A-874/1 – 2023/2024: Proposition d'ordonnance

B-198/1 – 2023/2024: Proposition d'ordonnance

I. Inleidende uiteenzetting van de heer Rachid Madrane, eerste mede-indiener van het voorstel van ordonnantie

De heer Rachid Madrane herinnert eraan dat krachtens de bijzondere wet van 12 januari 1989 met betrekking tot de Brusselse instellingen, die verwijst naar de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, zowel het Parlement van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest als de Verenigde Vergadering van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie het recht van onderzoek hebben. De ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende het parlementair onderzoek en de ordonnantie van 16 juni 2017 betreffende het parlementair onderzoek van de Verenigde Vergadering van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie regelen de uitoefening van dat recht.

Overeenkomstig artikel 2 van de ordonnantie van 16 juni 2017 zijn de onderzoekscommissievergaderingen openbaar. De commissie kan echter op ieder tijdstip anders beslissen. Eenieder die, in welke hoedanigheid ook, de niet-openbare vergaderingen van de commissie bijwoont of daaraan deelneemt, is gehouden vooraf onder ede te verklaren het geheime karakter van de werkzaamheden te zullen naleven. Schending van die geheimhouding wordt gestraft overeenkomstig de bepalingen van artikel 458 van het Strafwetboek. De commissie kan de geheimhoudingsplicht opheffen tenzij zij zich uitdrukkelijk heeft verbonden om de geheimhouding in acht te nemen.

Zowel de ordonnantie van 19 juli 2001 als die van 16 juni 2017 nemen mutatis mutandis de tekst over van de wet van 3 mei 1880 betreffende de parlementaire enquêtes, zoals gewijzigd bij de wet van 30 juni 1996. De algemene beginselen en hun interpretatie die in de parlementaire werkzaamheden van die federale wet zijn vastgesteld, zijn overdraagbaar naar de ordonnanties van 19 juli 2001 en 16 juni 2017.

I. Exposé introductif de M. Rachid Madrane, premier co-auteur de la proposition d'ordonnance

M. Rachid Madrane rappelle qu'en vertu de la loi spéciale du 12 janvier 1989 relative aux institutions bruxelloises, renvoyant à la loi spéciale du 8 août 1980 de réformes institutionnelles, tant le Parlement de la Région de Bruxelles-Capitale que l'Assemblée réunie de la Commission communautaire commune disposent du droit d'enquête. L'ordonnance du 19 juillet 2001 relative aux enquêtes parlementaires pour la Région bruxelloise et l'ordonnance du 16 juin 2017 relative aux enquêtes parlementaires de l'Assemblée réunie de la Commission communautaire commune régissent l'exercice de ce droit.

Conformément à l'article 2 de ces ordonnances, les réunions de la commission d'enquête sont publiques. La commission peut cependant à tout moment décider le contraire. Toute personne qui, à un titre quelconque, assiste ou participe aux réunions non publiques de la commission est tenue préalablement de prêter le serment de respecter le secret des travaux. Toute violation de ce secret professionnel est punie conformément aux dispositions de l'article 458 du Code pénal. La commission peut lever l'obligation de secret, sauf si elle s'est expressément engagée à la préserver.

Tant l'ordonnance du 19 juillet 2001 que celle du 16 juin 2017 reprennent mutatis mutandis le texte de la loi du 3 mai 1880 sur les enquêtes parlementaires, telle que modifiée par la loi du 30 juin 1996. Les principes généraux et leur interprétation actés dans les travaux parlementaires de cette loi fédérale sont transposables aux ordonnances du 19 juillet 2001 et du 16 juin 2017.

In het arrest van 5 oktober 2022, in het kader van een inbeslagneming van processen-verbaal van getuigenissen afgelegd tijdens een vergadering achter gesloten deuren van een onderzoekscommissie in het federaal parlement¹, heeft de kamer van inbeschuldigingstelling van het hof van beroep te Brussel geoordeeld dat de artikelen 1, 3, 10 en 13 van de wet van 3 mei 1880 een onderzoeksrechter niet beletten om, in het kader van een gerechtelijk onderzoek, diverse stukken en de processen-verbaal van de getuigenverhoren gehouden tijdens een vergadering achter gesloten deuren van een parlementaire onderzoekscommissie in beslag te nemen, indien de commissie zelf niet de geheimhoudingsplicht had opgeheven, doch enkel voor zover de betrokken getuigen niet meer in leven zijn.²

De Kamer van Volksvertegenwoordigers heeft vervolgens een voorziening in cassatie ingesteld tegen dit arrest, maar het Hof van Cassatie heeft evenwel geen oordeel ten gronde geveld over de rechtsvraag of een rechter stukken en de processen-verbaal van de getuigenverhoren gehouden tijdens een vergadering achter gesloten deuren van een parlementaire onderzoekscommissie, in beslag kan nemen³.

Teneinde de aldus ontstane rechtsonzekerheid te verhelpen, heeft de Voorzitster van de Kamer een wetsvoorstel ingediend tot interpretatie van de wet van 3 mei 1880 betreffende de parlementaire enquêtes, met als doel te verduidelijken dat geen enkel proces-verbaal van een niet-openbare vergadering van een parlementaire enquêtecommissie in beslag kan worden genomen door de rechter⁴.

Deze voorstellen van ordonnanties strekken ertoe om, naar analogie van het hogervermeld voorstel van interpretatieve wet, artikelen 2 van de ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende het parlementair onderzoek en van 16 juni 2017 betreffende het parlementair onderzoek van de Verenigde Vergadering van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie te wijzigen teneinde uitdrukkelijk te bepalen dat geen enkel proces-verbaal van een niet-openbare vergadering van een parlementaire enquêtecommissie in beslag kan worden genomen door de rechter.

1. Parlementaire onderzoekscommissie belast met het vaststellen van de precieze omstandigheden waarin Patrice Lumumba werd vermoord en van de eventuele betrokkenheid daarbij van Belgische politici (DOC 50 0312).
2. Arrest nr. K/2275/22, folio nr. 2022/4103, KI/Folio 2022/FR/90.
3. Cass. 1 maart 2023, P.22.1352.F
4. Parl.St. Kamer, 2022-2023, nr. 3525/001

Dans son arrêt du 5 octobre 2022, dans le cadre d'une saisie de procès-verbaux des témoignages livrés au cours d'une réunion à huis clos d'une commission d'enquête au sein du parlement fédéral¹, la chambre des mises en accusation de la Cour d'appel de Bruxelles a statué que les articles 1er, 3, 10 et 13 de la loi du 3 mai 1880 n'empêchent pas un juge d'instruction, dans le cadre d'une instruction, de saisir diverses pièces ainsi que les procès-verbaux de déclarations émanant de témoins entendus à huis clos par une commission d'enquête parlementaire, si cette commission n'avait pas elle-même levé l'obligation de secret, pour autant que les témoins ne soient plus en vie.²

La Chambre des représentants s'est ensuite pourvue en cassation contre cet arrêt mais la Cour de Cassation ne s'est pas prononcée sur le fond de la question juridique de savoir si un juge peut saisir des documents et des procès-verbaux d'audition de témoins lors d'une réunion à huis clos d'une commission d'enquête parlementaire³.

Afin de remédier à l'insécurité juridique ainsi créée, la Présidente de la Chambre a déposé une proposition de loi interprétative de la loi du 3 mai 1880 sur les enquêtes parlementaires, visant à clarifier qu'aucun procès-verbal afférent à une réunion non publique d'une commission d'enquête parlementaire ne peut être saisi par un juge⁴.

Les présentes propositions d'ordonnance visent donc à modifier, par analogie avec la proposition de loi interprétative précitée, l'article 2 de l'ordonnance du 19 juillet 2001 relative aux enquêtes parlementaires et celle du 16 juin 2017 relative aux enquêtes parlementaires de l'Assemblée réunie de la Commission communautaire commune, afin de prévoir expressément qu'aucune pièce ni aucun procès-verbal afférent à une réunion non publique d'une commission d'enquête parlementaire ne peut être saisi par un juge.

1. Commission d'enquête parlementaire chargée de déterminer les circonstances exactes de l'assassinat de Patrice Lumumba et l'implication éventuelle des responsables politiques belges dans celui-ci (DOC 50 0312).
2. Numéro de l'arrêt K/2275/22, numéro de folio 2022/4103, KI/Folio 2022/FR/90.
3. Cass. (2e ch.), 1 mars 2023, R.G. n° P.22.1352.F
4. Doc. parl., Ch., 2022-2023, n° 3525/001

Deze voorstellen van ordonnanties berusten op dezelfde *ratio legis* en streven dezelfde doelstellingen van algemeen belang na die de Voorzitster van de Kamer nastreeft met het eerder vermeld voorstel van interpretatieve wet, met name (i) het belang benadrukken van de geheimhouding van de getuigenissen en stukken tijdens een zitting achter gesloten deuren ter garantie van de doeltreffendheid van het parlementair onderzoek; (ii) de aan de parlementaire onderzoekscommissie voorbehouden bevoegdheid bevestigen om te beslissen over de geheimhoudingsplicht en de opheffing ervan; en (iii) het vertrouwen respecteren van de getuigen die hebben getuigd achter gesloten deuren.⁵ De uiteenzetting over die doelstellingen van algemeen belang in het voorstel van interpretatieve wet, is overdraagbaar naar deze voorstellen van ordonnanties.

II. Algemene bespreking

De heer Vincent De Wolf steunt de uiteenzetting die de heer Madrane heeft gehouden. De spreker herinnert eraan dat hij actief heeft bijgedragen aan de oprichting van de onderzoekscommissie naar het beheer van Samusocial in 2017. Die onderzoekscommissie werd bijgestaan door een duo van externe juridische deskundigen. Rekening houdend met de personen over wie de onderzoeken gingen, werd besloten dat de getuigen die hierom vroegen anoniem zouden worden gehoord en dat die anonimiteit door de onderzoekscommissie zou worden gewaarborgd.

Er bestaat een algemeen rechtsbeginsel dat de wetgever verplicht om het legitieme vertrouwen van personen niet te beschamen. Wanneer een parlementair orgaan het verzoek krijgt van een onderzoeksrechter om de identiteit bekend te maken van een getuige aan wie de parlementaire onderzoekscommissie een anonieme hoorzitting had gegarandeerd, beslist het parlement nadien om de vertrouwelijkheid te bewaren. De volksvertegenwoordiger vindt het een legitieme beslissing van het huidige Bureau om de verbintenis die de onderzoekscommissie destijds is aangegaan om de vertrouwelijkheid te bewaren, te respecteren.

5. Parl.St. Kamer, 2022-2023, nr. 3525/001, pp. 6-14

Les présentes propositions d'ordonnance se fondent sur la même *ratio legis* et poursuivent les mêmes objectifs d'intérêt public que la Présidente de la Chambre a poursuivis avec la proposition de loi interprétative précitée, en particulier (i) souligner l'importance du secret des témoignages et des documents lors d'une séance à huis clos pour assurer l'efficacité de l'enquête parlementaire ; (ii) affirmer la compétence réservée à la commission d'enquête parlementaire de décider du secret et de sa levée ; et (iii) respecter la confiance des témoins qui ont témoigné à huis clos.⁵ L'exposé de ces objectifs d'intérêt public dans la proposition de loi interprétative est transposable aux présentes propositions d'ordonnance.

II. Discussion générale

M. Vincent De Wolf soutient l'exposé tenu par M. Madrane. L'orateur rappelle qu'il a participé activement à la création de la commission d'enquête sur la gestion du Samusocial en 2017. Cette commission d'enquête a été assisté par un duo d'experts juridiques externes. Compte tenu des personnes qui faisaient l'objet des enquêtes, il fut décidé que les témoins qui le demanderaient, seraient entendus de manière anonyme et que cet anonymat serait garanti par la commission d'enquête.

Il existe un principe général de droit qui oblige le législateur de ne pas tromper la légitime confiance des personnes. Quand un organe parlementaire reçoit la demande d'un juge d'instruction de communiquer l'identité d'un témoin, à qui la commission d'enquête parlementaire avait garanti que cette personne soit entendue anonymement, le Parlement décide de préserver la confidentialité par la suite. Le député estime que c'est une décision légitime du Bureau actuel de respecter l'engagement, pris par la commission d'enquête à l'époque, de préserver la confidentialité.

5. Doc. parl., Ch., 2022-2023, n° 3525/001, pp. 6-14

De heer Gilles Verstraeten steunt de artikelen in het voorstel van ordonnantie. Het komt niet toe aan de rechterlijke macht om beslag te leggen op stukken ten aanzien waarvan de parlementaire onderzoekscommissie zich heeft geëngageerd tot geheimhouding. Het beginsel van de scheiding en het evenwicht der staatsmachten verzet zich tegen het ingrijpen van de rechterlijke macht inzake dergelijke prerogatieven van het Parlement.

De spreker uit een bezwaar tegenover de passage in de toelichting bij het voorstel van ordonnantie⁶ die aangeeft dat, indien de onderzoekscommissie niet langer bestaat op het moment van het verzoek, de Verenigde Vergadering onderworpen is, naar de toekomst toe, aan een absoluut verbod tot mededeling van de processen-verbaal en de stukken binnen het kader van een zitting achter gesloten deuren, indien de onderzoekscommissie zelf de geheimhouding niet heeft opgeheven.

De volksvertegenwoordiger heeft de hypothese voor ogen waarin het gerecht dergelijke stukken opvraagt nadat de parlementaire onderzoekscommissie haar werkzaamheden heeft afgerond en haar finale commissieverslag werd gepubliceerd. Op dat ogenblik kan de rechterlijke macht die parlementaire stukken betreffende een zitting achter gesloten deuren, niet in beslag nemen. De spreker wenst dat het Parlement op dat ogenblik zelf alsnog kan beslissen om dat stuk over te maken uit eigen beweging. De NVA-fractie binnen de Kamer van Volksvertegenwoordigers acht het onbillijk dat het Parlement dergelijke stukken niet meer kan overmaken aan de rechterlijke macht wanneer de betrokken parlementaire onderzoekscommissie niet langer actief is⁷.

M. Gilles Verstraeten soutient les articles dans la proposition d'ordonnance. Il n'appartient pas au pouvoir judiciaire de saisir des pièces vis-à-vis desquelles la commission d'enquête parlementaire s'est engagée au secret. Le principe de la séparation et de l'équilibre des pouvoirs s'oppose à ce que le pouvoir judiciaire intervienne sur de telles prérogatives du Parlement.

L'orateur exprime une objection au passage indiquant, dans les développements de la proposition d'ordonnance⁶, que si la commission d'enquête n'existe plus au moment de la requête, l'Assemblée réunie sera soumise, à l'avenir, à une interdiction absolue de communication des procès-verbaux et documents issus d'une séance à huis clos, si la commission d'enquête elle-même n'a pas levé le secret.

Le député envisage l'hypothèse où le juge réclamerait ces pièces après la fin des travaux de la commission d'enquête parlementaire et la publication de son rapport final. À ce moment-là, le pouvoir judiciaire ne pourra pas saisir les documents parlementaires issus d'une séance à huis clos. L'orateur souhaite que le Parlement puisse alors encore décider lui-même de transmettre ces pièces d'initiative. Le groupe N-VA à la Chambre des représentants estime inéquitable le fait que le Parlement ne puisse plus transmettre de telles pièces au pouvoir judiciaire lorsque la commission d'enquête parlementaire concernée n'est plus en activité⁷.

6. Parl. Stuk., VVGGC , 2023-2024 n° B-198/1, p. 4, 3de paragraaf
7. Parl. Stuk., Ch., 2022-2023, n° 3525/004

6. Doc. parl., Ass. réun. C.C.C., 2023-2024 n° B-198/1, p. 4, 3e paragraphe
7. Doc. parl., Ch., 2022-2023, n° 3525/004

De heer Petya Obolensky merkt op dat dit voorstel van wijzigingsordonnantie tot stand is gekomen naar aanleiding van de weigering van het Brussels Parlement om bepaalde documenten te verstrekken aan de onderzoeksrechter betreffende de onderzoekscommissie over Samusocial. De spreker vraagt waarom het parlement de toegang tot bepaalde documenten wil verhinderen voor een onderzoeksrechter die een zaak onderzoekt. Hij verwijst naar het advies van advocaat-generaal Vandermeersch bij het Hof van Cassatie in de zaak-Lumuba. De advocaat-generaal schreef dat in werkelijkheid niet zozeer het beginsel van de scheiding der machten op het spel staat, maar in de eerste plaats de geloofwaardigheid van de parlementaire instelling, in dit geval die van een parlementaire onderzoekscommissie, die volgens de wet een geheimhoudingsverbintenis kan aangaan en er bijgevolg voor moet zorgen dat deze wordt nageleefd⁸.

De heer Obolensky is van mening dat een onderzoekscommissie in principe uit zichzelf zou kunnen beslissen om de geheimhouding op te heffen op verzoek van een rechter ten behoeve van een onderzoek.

Het lijkt de volksvertegenwoordiger problematisch dat er geen mogelijkheid meer is voor justitie om toegang te krijgen tot documenten wanneer een parlementaire onderzoekscommissie afgesloten is. Het lijkt hem nuttig om grondwetspecialisten hierover te raadplegen en adviezen te vragen om te weten of dit voorstel van ordonnantie in overeenstemming is met de grondwet. Voor de PTB is de geheimhouding van de werkzaamheden van een parlementaire onderzoekscommissie uiterst belangrijk en cruciaal, maar deze geheimhouding mag niet absoluut zijn in het geval van ernstige misdrijven. Het is volgens de PTB niet wenselijk dat wat in een commissie achter gesloten deuren is gezegd, nooit door de rechterlijke macht kan worden gebruikt.

M. Petya Obolensky remarque que cette proposition d'ordonnance modificative arrive suite au refus du Parlement bruxellois de communiquer certains documents au juge d'instruction concernant la commission d'enquête sur le Samusocial. L'orateur demande pourquoi le Parlement veut empêcher l'accès à certains documents par un juge d'instruction qui mène une enquête sur un dossier. Le député fait référence à l'avis de l'avocat général Vandermeersch auprès de la Cour de Cassation, rendu dans l'affaire Lumuba. L'avocat général a écrit qu'« *en réalité, ce qui est en jeu ici n'est pas tellement le principe de la séparation des pouvoirs mais, d'abord et avant tout, la crédibilité de l'institution parlementaire, en l'occurrence, celle d'une commission d'enquête parlementaire qui, aux termes de la loi, peut souscrire un engagement au secret et est tenue, par conséquent, d'en assurer le respect* ».

M. Obolensky estime qu'en principe une commission d'enquête pourrait décider d'elle-même de lever le secret sur base de la demande d'un juge pour les besoins d'une instruction. Il semble problématique au député qu'il n'y ait plus de possibilité d'accès aux documents par la justice quand une commission d'enquête parlementaire est clôturée. Il semble utile à l'orateur d'entendre des constitutionnalistes à ce sujet, et de demander des avis pour savoir si la présente proposition d'ordonnance est bien conforme à la Constitution. Pour le PTB, le secret des travaux d'une commission d'enquête parlementaire est extrêmement important et crucial, mais ce secret ne peut pas être absolu dans le cas de crimes graves. Il n'est pas souhaitable pour le PTB que ce qui a été dit en commission à huis clos ne puisse jamais être utilisé par le pouvoir judiciaire.

De heer Vincent De Wolf verduidelijkt voor de heer Verstraeten dat deze bespreking betrekking heeft op de toelichting en niet op de tekst van de artikelen zelf. De wetgevende strekking van de twee is niet dezelfde. Het parlementslid is van mening dat de situatie waarin alleen de onderzoekscommissie de geheimhouding van de werkzaamheden kan opheffen geen zin heeft, aangezien in de opeenvolgende zittingsperiodes verschillende mensen zitting hebben. Het is wel zo dat een onderzoekscommissie die nog steeds actief is op het moment dat de gerechtelijke macht de overlegging vraagt van documenten van een zitting met gesloten deuren, de geheimhouding kan opheffen.

De heer De Wolf vreest dat de heer Obolensky de huidige situatie verkeerd heeft begrepen, aangezien hij niet heeft deelgenomen aan de parlementaire onderzoekscommissie over Samusocial. Het verzoek van de onderzoeksrechter om de stukken van een zitting met gesloten deuren te verkrijgen mag niet worden geïnterpreteerd als een aantijging dat een grote misdaad zou zijn gepleegd. In dit geval wenste de vervolgte persoon te weten wie bepaalde dingen over hem of haar had gezegd, terecht of onterecht, in een hoorzitting met gesloten deuren van de onderzoekscommissie in kwestie. Destijds hadden de mensen die getuigden gevraagd om hun verklaringen anoniem af te leggen uit angst voor represailles. Zij hadden er niet mee ingestemd om de verklaring enkel anoniem af te leggen. Aangezien het Bureau externe juristen heeft geraadpleegd, vindt het parlementslid het niet aangewezen om opnieuw grondwetspecialisten te raadplegen. Bovendien is het parlementslid van mening dat de commissie de toelichting bij dit voorstel van ordonnantie kan wijzigen en die in de voorwaardelijke wijs kan schrijven.

De heer Juan Benjumea Moreno zegt dat de tekst van de toelichting van het voorstel van ordonnantie in dit stadium niet kan worden gewijzigd. De opmerkingen van de parlementsleden zullen worden opgenomen in het verslag van de commissie.

De heer Vincent De Wolf vraagt dat in het verslag wordt vermeld dat wat de parlementaire onderzoekscommissie kan doen, het hele parlement kan ongedaan maken. Het parlement zou na ontvangst van het verzoek in de plenaire vergadering kunnen beslissen de anonimiteit of geheimhouding van de werkzaamheden op te heffen in het geval van een persoon die inmiddels is overleden of om redenen die de Verenigde Vergadering relevant en redelijk acht.

De heer Rachid Madrane zegt dat een aantal juristen zijn geraadpleegd, waaronder de juridische deskundigen die de onderzoekscommissie van Samusocial hebben bijgewoond. Professor Marc Verdussen werd zelf door de Kamer van Volksvertegenwoordigers geraadpleegd over een soortgelijk verzoek in de zaak-Lumumba. In dit geval werd iemand achter gesloten deuren gehoord. De onderzoekscommissie heeft de

M. Vincent De Wolf, en répondant à la question de M. Verstraeten, clarifie que la présente discussion concerne l'exposé des motifs, mais pas le texte lui-même. La portée législative n'est pas la même entre l'un et l'autre. Le député estime que la situation où seule la commission d'enquête pourrait lever le secret des travaux n'a aucun sens puisque les législatures suivantes sont composées de différentes personnes. Par contre, il est évident que la commission d'enquête, lorsqu'elle est toujours en fonction au moment où le pouvoir judiciaire demande la communication des pièces concernant une audience à huis clos, peut lever le secret.

M. De Wolf craint que M. Obolensky ait compris la situation actuelle à l'inverse puisqu'il n'a pas participé à la commission d'enquête parlementaire sur le Samusocial. Il ne faut pas interpréter la demande du juge d'instruction de prendre possession des pièces rendues dans une audience à huis clos, comme visant à condamner un crime important qui aurait été commis. En l'occurrence, la personne qui est poursuivie a demandé de savoir qui avait dit certaines choses sur elle, à tort ou à raison, dans une audience à huis clos de la commission d'enquête concernée. À l'époque, les personnes qui ont témoigné, ayant peur de représailles, avaient demandé le caractère anonyme de leur déclaration. Il(s) ou elle(s) n'avai(en)t accepté de faire la déclaration que sous anonymat. En outre, comme le Bureau a consulté des juristes externes, il ne semble pas opportun au député de consulter encore des constitutionnalistes. Par ailleurs, le député croit que la commission peut modifier l'exposé des motifs de la présente proposition d'ordonnance en le rédigeant au conditionnel.

M. Juan Benjumea Moreno dit que le texte de l'exposé des motifs dans la proposition d'ordonnance n'est plus modifiable à ce stade. Toutefois, les propos des députés figureront dans le rapport de discussions de la commission.

M. Vincent De Wolf demande d'acter dans le rapport que ce que la commission d'enquête parlementaire peut faire, le Parlement tout entier peut défaire. Vraisemblablement, le Parlement, saisi de la demande, pourrait décider en séance plénière de lever l'anonymat ou le secret de travaux lorsqu'il s'agit d'une personne entre-temps décédée ou pour des raisons que l'Assemblée réunie jugera pertinentes et raisonnables.

M. Rachid Madrane affirme que plusieurs juristes ont été consultés dans cette affaire, y inclus les experts juridiques qui avaient assisté à la commission d'enquête sur le Samusocial. Le professeur Marc Verdussen lui-même a été consulté par la Chambre des représentants concernant une demande similaire dans l'affaire Lumumba. En l'occurrence, quelqu'un avait été auditionné à huis clos. La commission

anonimiteit van deze persoon gegarandeerd. Een paar jaar later verzoekt een vervolgd partij de onderzoeksrechter om aan het parlement de naam van de getuige in kwestie te vragen. Als het parlement de anonimiteit niet waarborgt van de persoon die van de onderzoekscommissie de verzekering heeft gekregen dat zijn of haar anonimiteit bewaard zal blijven, denkt het lid dat het parlement nooit meer getuigen zal vinden die bereid zijn anoniem gehoord te worden achter gesloten deuren. De spreker meent dat als het parlement de anonimiteit opheft, de wetgevende assemblee de belofte die de parlementaire onderzoekscommissie over Samusocial destijds had gedaan, zou breken.

Volgens de heer Madrane moet de tekst van dit voorstel van ordonnantie in die zin worden opgevat dat het parlement in geval van overlijden van de betrokkene de gevraagde documenten in een plenaire vergadering met gesloten deuren aan de onderzoeksrechter kan overhandigen. Wat de geraadpleegde grondwetspecialisten hebben gevraagd, is volgens hem terug te vinden in de tekst van deze voorstellen van ordonnantie.

De heer Gilles Verstraeten interpreteert de toespraken van de heren De Wolf en Madrane in die zin dat de derde paragraaf op de vierde bladzijde van de toelichting bij het voorstel van ordonnantie⁹, buiten beschouwing dient te worden gelaten. Hij wenst dat indien de onderzoekscommissie niet langer bestaat op het moment waarop de rechter de mededeling verzoekt van de processen-verbaal en de stukken binnen het kader van een zitting gehouden in het verleden achter gesloten deuren, de Verenigde Vergadering alsnog kan besluiten tot de mededeling van die stukken op basis van eigen opportuniteitsoverwegingen of het overlijden van de getuige.

De volksvertegenwoordiger distantieert zich van de toelichting verstrekt door de heer Obolensky. De belofte tot geheimhouding van de identiteit en stukken van kwetsbare of vervolgd personen die durven te getuigen voor een parlementaire onderzoekscommissie, raakt aan de geloofwaardigheid van de wetgevende macht. Welke geloofwaardigheid heeft het Parlement nog wanneer het geheimhouding belooft aan een getuige tijdens een zitting achter gesloten deuren, een beschuldigde vervolgens via de onderzoeksrechter vraagt naar de identiteit van die getuige en de getuige finaal wordt vermoord? Het moet niet aan een onderzoeksrechter toekomen om te oordelen over de bekendmaking van de identiteit van die getuige, maar wel aan het Parlement.

9. Parl. Stuk., V.V.G.G.C., 2023-2024 n° B-198/1, p. 4, 3de paragraaf

d'enquête lui avait garanti l'anonymat. Quelques années plus tard, une partie poursuivie demande au juge d'instruction de demander au Parlement le nom du témoin en question. Si le Parlement ne garantit pas l'anonymat de la personne qui a eu l'assurance de la commission d'enquête que son anonymat sera préservé, le député croit que le Parlement n'aura plus jamais de témoins qui viendront être auditionnés à huis clos dans un cadre anonyme. L'orateur estime que si le Parlement lève l'anonymat, l'assemblée législative se déjuge vis-à-vis de l'engagement pris par la commission d'enquête parlementaire sur le Samusocial à l'époque.

Selon M. Madrane, le texte de cette proposition d'ordonnance doit être compris comme signifiant qu'en cas de décès de la personne concernée, le parlement pourrait remettre les documents demandés au juge d'instruction lors d'une séance plénière à huis clos. Selon lui, ce que les constitutionnalistes consultés ont demandé est selon lui reflété dans le texte de ces deux propositions d'ordonnance.

M. Gilles Verstraeten interprète les interventions de MM. De Wolf et Madrane en ce sens qu'il convient de ne pas prendre en considération le troisième paragraphe de la page 4 des développements dans la proposition d'ordonnance⁹. Il souhaite que si la commission d'enquête n'existe plus au moment où le juge demande la communication des procès-verbaux et documents issus d'une séance qui s'est tenue par le passé à huis clos, l'Assemblée réunie puisse encore décider de communiquer ces pièces sur la base de ses propres considérations d'opportunité ou du décès du témoin.

Le député se distancie de l'exposé de M. Obolensky. La promesse de garder secrètes l'identité et les pièces se rapportant à des personnes vulnérables ou poursuivies qui osent témoigner devant une commission d'enquête parlementaire touche à la crédibilité du pouvoir législatif. Quelle crédibilité aura encore le Parlement s'il promet le secret à un témoin lors d'une audience à huis clos, qu'un inculpé demande ensuite, par le biais du juge d'instruction, l'identité de ce témoin et que ce témoin est finalement assassiné ? Il ne revient pas à un juge d'instruction de décider de la divulgation de l'identité de ce témoin ; cela revient au Parlement.

9. Doc. parl., Ass. réun. C.C.C., 2023-2024 n° B-198/1, p. 4, 3e paragraphe

De heer Petya Obolensky begrijpt dat dit voorstel gebaseerd is op de specifieke situatie van de onderzoekscommissie over Samusocial en de getuigenbescherming. Hij vraagt zich af wat het parlement zou doen met documenten die tijdens een hoorzitting met gesloten deuren aan een parlementaire onderzoekscommissie zijn voorgelegd, nadat de onderzoekscommissie haar werkzaamheden heeft beëindigd en de betreffende documenten worden opgevraagd.

De heer Vincent De Wolf is van mening dat er niet de minste twijfel over de interpretatie bestaat als duidelijk in het verslag van de huidige bespreking wordt vermeld dat de indieners niet instemmen met het derde lid op bladzijde 4 van de toelichting bij de voorstellen van ordonnantie. De spreker is van mening dat zodra de parlementaire onderzoekscommissie is opgeheven, het parlement kan beslissen om de documenten die eerder aan een onderzoekscommissie zijn voorgelegd, in een zitting met gesloten deuren te overhandigen.

De heer Juan Benjumea Moreno legt uit dat de leden de toelichting in deze voorstellen van ordonnantie in dit stadium niet meer kunnen wijzigen. In elk geval is alleen de tekst van de artikelen juridisch bindend. Als er twijfel bestaat over de interpretatie van de tekst van de artikelen, worden zowel de toelichting van de voorstellen van ordonnantie als het schriftelijke verslag van de parlementaire besprekingen gelezen. Het verslag heeft voorrang op de tekst van de toelichting. In geval van tegenstrijdigheid tussen de toelichting en het verslag van de bespreking in de commissie heeft de interpretatie in het parlementaire verslag voorrang.

III. Artikelsgewijze bespreking en stemmingen

Artikelen 1 tot 3

Deze artikelen lokken geen enkele commentaar uit.

IV. Stemming over het voorstel van ordonnantie tot wijziging van de ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende het parlementair onderzoek (nr. A-874/1)

Artikel 1 wordt aangenomen bij eenparigheid van de 15 aanwezige leden.

De artikelen 2 en 3 worden aangenomen met 13 stemmen bij 2 onthoudingen.

Het gehele voorstel van ordonnantie wordt aangenomen met 13 stemmen bij 2 onthoudingen.

M. Petya Obolensky entend qu'à la base de cette proposition réside une situation spécifique concernant la commission d'enquête sur le Samusocial et la protection des témoins. Il se demande ce que le Parlement fera de documents présentés à une commission d'enquête parlementaire pendant une audition à huis clos, dans le cas où la commission d'enquête en question est clôturée et la communication des pièces concernées est demandée.

M. Vincent De Wolf considère qu'il n'y a pas le moindre doute d'interprétation s'il est clairement mentionné au rapport de la présente discussion que les déposants n'adhèrent pas au troisième paragraphe sur la page 4 de l'exposé des motifs repris dans les propositions d'ordonnance. L'orateur estime qu'une fois que la commission d'enquête parlementaire est clôturée, le Parlement peut décider de communiquer les pièces présentées antérieurement à une commission d'enquête dans une session à huis clos.

M. Juan Benjumea Moreno explique que les députés ne peuvent plus modifier l'exposé des motifs dans les présentes propositions d'ordonnance à ce stade. En tout cas, seul le texte des articles a une valeur juridiquement contraignante. En cas de doute sur l'interprétation du texte des articles, tant l'exposé des motifs dans les propositions d'ordonnance que le rapport écrit des discussions parlementaires seront lus. Ce dernier prime sur le texte de l'exposé des motifs. Une contradiction entre l'exposé des motifs et le rapport de la discussion en commission doit être tranchée en faveur de l'interprétation mentionnée dans le rapport parlementaire.

III. Discussion des articles et votes

Articles 1er à 3

Ces articles ne suscitent aucun commentaire.

IV. Vote sur la proposition d'ordonnance modifiant l'ordonnance du 19 juillet 2001 relative aux enquêtes parlementaires (n° A-874/1)

L'article 1er est adopté à l'unanimité des 15 membres présents.

Les articles 2 et 3 sont adoptés par 13 voix et 2 abstentions.

L'ensemble de la proposition d'ordonnance est adopté par 13 voix et 2 abstentions.

V. Stemming over het voorstel van ordonnantie tot wijziging van de ordonnantie van 16 juni 2017 betreffende het parlementair onderzoek van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (nr. B-198/1)

Artikel 1 wordt aangenomen bij eenparigheid van de 14 aanwezige leden.

De artikelen 2 en 3 worden aangenomen met 13 stemmen bij 1 onthouding.

Het gehele voorstel van ordonnantie wordt aangenomen met 13 stemmen bij 1 onthouding.

- *Vertrouwen wordt geschonken aan de rapporteur voor het opstellen van het verslag.*

De Rapporteur

John PITSEYS

*De Voorzitter
De Voorzitster van de Vergadering*

Juan BENJUMEA MORENO
Marie LECOCQ

V. Vote sur la proposition d'ordonnance modifiant l'ordonnance du 16 juin 2017 relative aux enquêtes parlementaires de l'Assemblée réunie de la Commission communautaire commune (n° B-198/1)

L'article 1er est adopté à l'unanimité des 14 membres présents.

Les articles 2 et 3 sont adoptés par 13 voix et 1 abstention.

L'ensemble de la proposition d'ordonnance est adopté par 13 voix et 1 abstention.

- *Confiance est faite au rapporteur pour la rédaction du rapport.*

Le Rapporteur

John PITSEYS

*Le Président
La Présidente de séance*

Juan BENJUMEA MORENO
Marie LECOCQ